

Efter Dagsordenen gik man derpaa over til: Første Behandling af „Forflag til Lov om Forandring i Sognepræsternes Stilling til det almindelige Fattig- og Skolevæsen i Communerne udenfor Kjøbenhavn.“ (Lovforslaget findes i Tillæg A, Sp. 1489 ff.)

Forslagsstilleren (Høgsbro): Som bekendt er Sognepræstens Stilling til Fattig- og Skolevæsenet for Tiden saaledes, at han i Kjøbstæderne i denne sin Egenkab er Formand for Fattig- og Skolecommissionerne, og at han paa Landet ved Behandlingen af disse Sager vel ikke er Formand, undtagen han dertil er valgt, men at han derimod som Sognepræst er Medlem af Sogneforstanderskabet, at han forebrager dem i Møderne; udfører de fattede Beslutninger og imellem Møderne besørger de løbende Forretninger. Det er en saa betydelig og indflydelsesrig Stilling i nogle af Communens vigtigste Anliggender, der paa denne Maade er betroet en af Staten bestiftet Mand, at det ikke kan være rigtigt, medmindre man kunde forudsætte, at Sognepræsten til enhver Tid var den dygtigste og kyndigste Mand til Bestyrelsen af disse Anliggender paa det paa-gjældende Sted. Det skal nu heller ingenlunde nægtes, at det, maaskee endog i Almindelighed, er Tilfældet, men det er ogsaa vist, at det ikke overalt er Tilfældet, og at det efterhaanden, som den aandelige Udvikling fremmes i Landet, endnu mindre vil blive det. Der er nemlig en Egenkab, som Sognepræsten i Almindelighed maa savne fremfor Communens øvrige Beboere, og som gjør, at han, naar ellers Alt staaer lige, maa staae tilbage, nemlig det stadige Ophold i Communen. Saaledes som Forholdene ere, kommer Sognepræsten i Reglen som Fremmed til den Commune, hvor han skal have sin Virksomhed, og efter en halv Snees Aar forlader han den igjen, og det er derfor naturligt, at Beboerne, som ere sødte og opdragne i Communen, og som efter Rimelighed ogsaa skulle tilbringe deres øvrige Levetid der, maae have et ganske andet Kjendskab til Personer og Forhold der og en større Interesse for Forretningernes bedst mulige Behandling, end man i Reglen kan vente

hos de stiftende Sognepræster. Det er nu vist nok, at disse Mangler kunne opveies ved den større aandelige Begavelse og tilsvarende Udvikling af Conerne, ligesom ogsaa ved stor Zver for sit Kalds Pligter, men man kan dog heller ikke nægte, at den Dannelselse, som Sognepræsten har faaet, ikke nødvendig medfører, at han er særlig skiftet til disse Bestillinger. Han kan meget let være en meget dygtig Sognepræst, uden derfor at have særlige Coner til at sætte sig ind i en Communes smaa praktiske Forhold, eller have Lyst til at føre ofte meget besværlige Regnskaber, eller til at ligge i en maaskee temmelig skarp Strid med Embedsbrødre om den rette Fortolkning af vanskelige Lovsteder, f. Ex. om Trængendes rette Forsørgelsessted, eller uden at kunne forstaae sig paa den rette Børneundervisning eller andet Sligt. Naar nu et saadant Tilfælde indtræffer, at Sognepræsten paa et Sted er mindre skiftet til de Forretninger, Loven paalægger ham, og der findes en anden Mand paa Stedet, der har de Egenkaber, Sognepræsten mangler, er det da ikke besynderligt, om man alligevel ved Tvang baade mod Sognepræsten og Communen vil lade disse Sager bestyres af ham? Det er jo dog rimeligere, at man overlod det til Communen selv at afgjøre, om Sognepræsten er i Besiddelse af de Egenkaber, der kunde kræves. Saamegen Dygtighed tør man dog vel forudsætte hos Communens Beboere, at de med Hensyn til Anliggender, der vedrøre dem selv saa nøie, kunne bedømme, om en Mand er skiftet dertil eller ikke. Grundlovens § 96 bestemmer, at Communerne skulle have Ret til selvstændig at styre deres egne Anliggender under Statens Tilsyn; men der er gaaet 15 Aar, siden Grundloven blev givet, og 25 Aar, siden disse kommunale Forsatninger bleve indførte i Landet, og skulle man da ikke nu kunne unde og betro Communerne den smule Frihed, som mit Forslag i denne Retning vil give dem? Man maa desuden ikke troe, at det er en Frihed, som Communerne meget let ville gribe til at benytte. Det, at bestyre disse Anliggender, saaledes som Sognepræsten for Tiden gjør det, er en ikke ubetydelig Byrde; det kræver et stort Offer baade af Tid og Flib, og man kan være overbevist om, at hverken Commu-